

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Biroul Teritorial Pitești

Str. Armand Călinescu , nr. 44, et.1, Municipiul Pitești, Jud. Argeș

Telefon/Fax: + 40-248-211101 Internet: avparges@avp.ro

NOTĂ

privind concluziile desprinse urmare a anchetei efectuate la Școala cu clasele I-VIII Băiculești, Primăria comunei Băiculești din județul Argeș, Inspectoratul Școlar Județean Argeș și la Instituția Prefectului județul Argeș

Cazul celor trei copii care au murit înecați într-un baraj de derivație aflat pe raza comunei Băiculești din județul Argeș, după ce aceștia au părăsit orele de curs înainte de terminarea programului, a determinat Biroul Teritorial Pitești al instituției Avocatul Poporului să se sesizeze din oficiu și să inițieze o anchetă la mai multe autorități locale cu privire la **posibilele încălcări ale drepturilor prevăzute de art.31, art. 32 și art. 49** din Constituția României, referitoare la dreptul la învățatură, dreptul la informație și dreptul la protecție a copiilor și tinerilor.

Scopul anchetei a fost acela de a stabili cauzele și situațiile care trenează sau influențează accesul copiilor de vârstă școlară la educație sau pot afecta dreptul la protecție a copiilor și tinerilor, precum și în ce măsură autoritățile locale asigură informarea corectă a cetățenilor pentru a preîntâmpina evenimente similare celui petrecut în ziua de 23 martie a.c.

◇ În ceea ce privește accesul la educație în comuna Băiculești

Datele colectate pe parcursul anchetei, arată că în comuna Băiculești funcționează zece școli primare și gimnaziale, fiecare cu câte o grupă de preșcolari, la care învață 560 de copii.

Școlile din satele comunei sunt dispersate motiv pentru care **deplasarea zilnică a elevilor și preșcolarilor de la domiciliu spre unitățile de învățământ, se realizează, în cea mai mare parte pe jos și pe distanțe apreciabile pentru un minor**, acestea fiind între 6 și 15 km.

În unele zone nu circulă mijloace de transport în comun iar foarte mulți dintre copii provin din familii modeste, unii asigurându-și existența doar din alocații și/sau ajutorul social. Școlile din această comună nu au făcut obiectul comasării iar procesul de învățământ se desfășoară în sistem simultan, după un program cuprins, de regulă, între orele 8-12/13, pentru elevii din clasele primare și între orele 11-17, pentru cei din clasele gimnaziale. Un singur copil este nevoit să învețe între orele 12-18.00. Școlile și clasele care funcționează în regim simultan își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile art. 63 din Legea nr. 1/2011 a educației naționale și a Ordinului nr. 3062 din 19.01.2012 privind aprobarea Metodologiei de organizare a claselor din învățământul preuniversitar în regim simultan.

Planul de școlarizare stabilit de conducerea instituției de învățământ pentru anul școlar 2011-2012 a fost întocmit în conformitate cu reglementările în vigoare la acel moment, respectiv art. 18 și art. 158, alin. (1a) din Legea nr. 84/1995 *abrogată*.

Cauza majoră care contribuie la menținerea acestei situații este dată de faptul că **în comună nu există un mijloc de transport pentru școlari**. Deși, directorul școlii și primarul au întocmit adrese către Inspectoratul Școlar Județean Argeș, încă din anul 2010, prin care au prezentat situația structurii de învățământ a localității și au solicitat repartizarea unui microbuz pentru transport școlari, **demersurile unității de învățământ nu au fost realizate cu respectarea dispozițiilor art. 61, alin. (2) din Legea nr. 1/2011, în sensul că nu poartă avizul de conformitate și nici un număr care să ateste că au fost înregistrate la Inspectoratul Școlar Județean Argeș. În mod similar s-a întâmplat și cu înștiințările din anul 2010.**

Soluția care a rezolvat, parțial, problema transportului școlarilor are la bază un contract încheiat între o societate comercială și Școala cu clasele I-VIII Băiculești, la începutul anului 2012, pentru 103 zile efectiv. În acest fel s-a asigurat transportul pentru doar 27 de copii și cu limitări date de factori meteorologici precum zăpadă sau ploi abundente. În acord cu reglementările art. 12, alin. 8 din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, Consiliul local al comunei Băiculești a emis Hotărârea Consiliului nr. 7 din 24 martie 2011 prin care s-a aprobat plata transportului acestor elevi care urmează cursurile Școlii cu clasele I-VIII și care fac naveta pe ruta Mănicești-Băiculești-Zigoneni și retur, cu microbuze transport persoane, în regim privat, conform situației lunare întocmită de conducerea școlii.

Ulterior decesului celor trei copii, școala a formulat o nouă solicitare către Inspectoratul Școlar Județean Argeș pentru repartizarea unui microbuz transport copii, care a fost înregistrată și luată în evidență. Un demers similar a fost adresat Instituției Prefectului Județul Argeș care a redirecționat cererea, în vederea soluționării, către Inspectoratul Școlar Județean Argeș. Unității de învățământ i s-a răspuns **ulterior anchetei noastre**, că în momentul când Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului va solicita, Școala cu clasele I-VIII Băiculești va fi propusă cu prioritate, pentru repartizarea unui microbuz.

Experții biroului au vizitat Școala cu clasele I-VIII Valea Brazilor și Școala cu clasele I-VIII Băiculești, atestată documentar și funcțională de 102 ani, care oferă condiții civilizate, sunt dotate cu un laborator AEL echipat cu 11 calculatoare și fond de carte pentru bibliotecă. Din acest punct de vedere, autoritățile locale sunt preocupate de respectarea dreptului la educație, iar rezultatele la învățatură vin să confirme deoarece procentul de promovabilitate la *evaluarea națională*, în anul 2011, a fost de 100% cu note cuprinse între 7.50 și 10.

◇ **În ceea ce privește dreptul la protecție a copiilor și tinerilor**

Pe raza comunei Băiculești sunt amenajate, în aval de hidrocentrala Vidraru, o construcție tip baraj, în satul Zigoneni și două centrale de derivație în satele Mănicești și Băiculești, toate fiind în administrarea Sucursalei Hidroelectrica Curtea de Argeș. Ele sunt străbătute în trei puncte de căi de legătură între malurile care despart satele comunei, printre ele fiind și puntea din punctul Zigoneni, locul în care și-au pierdut viața cei trei copii. Aceasta a fost amenajată în urmă cu 40 de ani, este încă bine consolidată, dar nu este destinată accesului pietonal așa cum este folosită, în prezent, de locuitorii comunei, inclusiv copii. Construcția a servit și servește susținerii conductelor care alimentau cu apă fosta fabrică de conserve din localitate.

Deși se află pe raza administrativ teritorială a comunei Băiculești iar primarul localității și membri consiliului local cunosc faptul că parcurgerea acestui traseu de către copii incumbă un risc asupra intergității lor fizice, aceștia nu au întreprins nici un demers către societatea în administrarea căreia se află construcția sau către Administrația Bazinală de Apă Argeș Vedea din cadrul Administrației Naționale "Apele Române", așa încât să fie dispuse măsuri asiguratorii, instalarea de panouri care să semnalizeze riscul de înec și chiar interzicerea accesului prin zonă.

Abia după moartea copiilor, primarul comunei a solicitat, printr-o adresă, sprijinul Sucursalei Hidroelectrica Curtea de Argeș pentru verificare și repararea punții din satul Argeșeni, punctul S.C. Eurocom Expansion S.A. Demersul a fost insuficient pentru că, **nu au fost avute în vedere toate cele trei puncte de trecere peste amenajările hidrotehnice existente pe raza comunei, limitarea sau interzicerea accesului în zonă, cu excepția personalului autorizat și nu a fost respectat cadrul legal în materie.**

În acest sens, art. 25 din Legea apelor nr. 107/1996 reglementează la alin. (1) faptul că, pe malurile aparținând domeniului public, dacă nu sunt impuse restricții, orice persoană fizică are acces liber, pe propria răspundere, pentru plimbare sau recreere, fără a aduce prejudicii apelor, albiilor, malurilor sau riveranilor. De asemenea, art. 13, alin. (1), art. 23 și art. 24 din Norma tehnică din 9 martie 2007 privind delimitarea zonelor de protecție și de siguranță aferente capacităților energetice prevăd, în mod explicit, pentru titularii licențelor de exploatare a capacităților energetice, inclusiv în zonele aferente centralelor de derivație, fie îngrădiri pentru restricționarea accesului în aceste zone, fie instalarea de panouri sau plăcuțe care să realizeze inscripționări de identificare și de avertizare pentru restricționarea accesului. Titularilor de licență le revine obligația să-i informeze pe proprietarii de terenuri cu privire la instituirea zonei de protecție iar informarea se face prin intermediul autorităților publice locale.

Documentele pe care le-am consultat precum și discuțiile avute pe întreaga problematică ne conduc la concluzia că toate aceste aspecte, inclusiv reglementările legale în materie, nu sunt cunoscute la nivelul autorității locale și nu a existat interes în această direcție.

◇ În ceea ce privește dreptul la informare

Familia celor doi frați decedați în zona barajului de derivație Zigoneni, care este membră a Asociației Adventiștilor de Ziua a Șaptea – Mișcarea de Reformă Uniunea Română, filila Brașov, a solicitat conducerii Școlii din Băiculești, prin două adrese fără număr de înregistrare, existente la cataloagele claselor a V-a și a VI-a ca aceștia să părăsească școala înainte de sfârșitul orelor de curs pentru a participa la întrunirile religioase specifice. Statutul de organizare, mărturisire și credință a acestei denominațiuni religioase a fost aprobat de Ministerul Cultelor la 14 ianuarie 1990 și a primit personalitate juridică prin sentința civilă nr. 1542 din 28 mai 1990 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București. Ulterior, la data de 19.11.2007, Ministerul Culturii și Cultelor a avizat dobândirea statutului de asociație religioasă.

Condițiile în care este permisă părăsirea orelor de curs sunt stabilite de Regulamentul de ordine interioară al Școlii Băiculești la art. 9 și art. 10. **Cererile adresate de asociația religioasă nu au fost prezentate conducerii școlii de către diriginții celor două clase și nu au fost înregistrate la secretariat.** În consecință,

nici Inspectoratul Școlar Județean Argeș nu a fost informat cu privire la existența în Școala din comuna Valea Brazilor a unor elevi care fac parte dintr-o asociație religioasă pentru care s-a solicitat părăsirea orelor de curs așa încât să-și poată exercita libertatea de credință. **Măsurile tacite acceptate de dascălii care le-au permis copiilor să plece de la școală înaintea terminării programului, nu au fost în acord cu art.29 din Constituția României și nici cu art. 18, alin. (2) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale. Nu au fost, de asemenea, avute în vedere prevederile art. 32, alin. (4) din Legea nr. 489/2006 privind organizarea cultelor religioase și cele ale art. 9, alin. 2 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.**

◇ **Inspectoratul Școlar Județean Argeș**

Conform documentelor pe care le-am verificat, numeroase unități școlare și primării de pe raza județului Argeș au solicitat inspectoratului școlar, cu argumente temeinice, repartizarea unor microbuze școlare, demersurile lor rămânând, însă, nesoluționate. **Considerațiile pe care se întemeiază aceste cereri și neonorarea solicitărilor afectează dreptul la educație și dreptul la protecție a copiilor și tinerilor.**

În acest sens, exemplificăm :

◇ Școala coordonatoare Morărești și Primăria comunei Morărești au solicitat Inspectoratului Școlar Județean Argeș repartizarea unui microbuz întrucât pe raza comunei își desfășoară activitatea cinci unități școlare în care învață 80 de preșcolari și școlari. Aceștia sunt transportați, din sate la școala din centrul localității, cu un microbuz marca « Iveco » fabricat în anul 1991, cu 1.000.000 km parcurși (*n.n. nu este o greșeală de redactare*), donat de Parlamentul României în urmă cu 8 ani și adaptat pentru transportul școlar. În cursul unei zile microbuzul, uzat fizic, cu numeroase defecțiuni, parcurge 135 km în 10 curse dus-întors. Istoricul corespondenței este concretizat printr-o listă întreagă de adrese care se finalizează cu răspunsuri, de regulă, identice și generale. Situația trenează din anul 2008;

◇ Școala cu clasele I-VIII Davidești a solicitat repartizarea unui microbuz școlar necesar transportului a 53 elevi pe ruta Voroveni-Davidești, dus-întors 10 km, pentru anul școlar 2012-2013, întrucât, în prezent, singurul mijloc de transport care duce la școală 34 de elevi este *un microbuz* școlar marca Aro ce nu corespunde tehnic, închiriat de la Școala din comuna Boteni ;

◇ Școala cu clasele I-VIII din comuna Leordeni a solicitat un microbuz întrucât unul dintre cele două mijloace de transport, un ARO 427 TS este uzat tehnic, are o vechime de 9 ani și se află într-o stare avansată de degradare. 150 de elevi din cele 12 sate ale comunei au nevoie de transport școlar pe distanțe de 5-6 km, călătoriile făcându-se cu depășirea capacității legale de transport;

◇ Primăria comunei Stoenеști solicită un mijloc de transport copii de 8 ani, fără nici un rezultat. Ultima adresă, formulată de Primăria comunei Stoenеști, a fost transmisă către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, în luna februarie a.c.. Pe raza comunei funcționează 6 școli din care 3 cu clasele I-VIII, 3 cu clasele I-IV. Din satul Piatra, 11 elevi parcurg zilnic, pe jos, o distanță de 5 km până la școala din Stoenеști. 52 de elevi din satul Valea Bădenilor parcurg zilnic, pe jos, o distanță de 5 km până la școala din satul Bădeni iar 30 de preșcolari și 55 de elevi clasele I-IV merg 3 km până la școala din satul Valea Bădenilor. Toți acești copii

străbat traseele prin pădure și zone nelocuite ce pot prezenta riscuri deosebite deoarece sunt frecventate de animale sălbatice și câini;

◇ Primăria comunei Albota a solicitat în anul 2011 un microbuz întrucât, prin comasare, numărul copiilor care necesită transport zilnic pe o distanță totală de 170 km a ajuns la 70;

◇ Școala cu clasele I-VIII din localitatea Bughea de Sus, în care 95% dintre elevi sunt de etnie rromă, a solicitat în anii 2010 și 2011, un microbuz pentru 40 de preșcolari și 52 de școlari pentru care mijlocul de transport ar avea de parcurs, zilnic, 40 km;

◇ Primăria comunei Cetățeni a solicitat atât în anul 2010 cât și anul 2011 un mijloc de transport elevi dar și explicații cu referire la criteriile prin care se repartizează aceste microbuze. În răspunsul primit, Inspectoratul Școlar Județean Argeș a afirmat că a “avut în vedere realitățile din județul Argeș iar întreaga responsabilitate în ceea ce privește învățământul din comuna Cetățeni, în contextul Legii nr. 1/2011 a educației naționale revine consiliului local”;

◇ Primăria comunei Bascov a solicitat, în repetate rânduri, obținerea unui microbuz atât la Inspectoratul Școlar Județean Argeș cât și la Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, accentuând și asupra faptului că într-una din comisiile consultative întrunite în cursul anului 2011 la Instituția Prefectului județul Argeș, s-a discutat problema repartiției de microbuze. În răspunsul pe care Direcția pentru modernizarea patrimoniului, informatizare și investiții din cadrul Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului l-a formulat Primăriei comunei Bascov, în luna iulie, se precizează faptul că “în anul 2011 ministerul intenționează să achiziționeze un număr de microbuze școlare asemănător cu cel de anul trecut, **urmând ca inspectoratele școlare să repartizeze microbuzele, prin ordin de ministru, conform datelor concrete din teritoriu**”. În comuna Bascov învață 650 de elevi.

Exemplele pot continua deși, **la fiecare dintre toate aceste solicitări Inspectoratul Școlar Județean Argeș a formulat răspunsuri identice, în care solicitantii sunt informați că demersurile lor “au fost înregistrate în baza de date a ISJ Argeș și vor fi raportate cu prioritizare la solicitarea ministerului”**.

Când ministerul a solicitat aceste date, spre exemplu, în anul 2010, Inspectoratul Școlar Județean Argeș le-a transmis prin două adrese formulate în lunile octombrie, respectiv, decembrie 2010 însoțite de două liste care cuprindeau, ca prioritare, pe prima listă zece unități școlare iar pe cea de a doua listă, șase.

În luna decembrie a anului 2010, inspectoratul a distribuit în județul Argeș, cu acordul ministerului, un număr de 6 microbuze care au revenit, comunelor Bradu, Oarja, Hârsești, Lunca Corbului, Valea Mare Pravăț și orașului Costești. Din documentele pe care inspectoratul ni le-a pus la dispoziție am constatat că, nici primăriile și nici școlile din comunele Bradu și Oarja, nu au formulat cereri pentru acordarea de microbuze, în timp ce unitățile școlare sau autoritățile locale din comunele Hârsești, Lunca Corbului și Valea Mare Pravăț au înregistrat solicitări, în format electronic cu o zi înaintea datei când le-au fost repartizate aceste mijloace de transport.

La finele anului 2011 precum și la începutul anului 2012, inspectoratul a solicitat Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului repartizarea unui număr de 11 microbuze (2011), respectiv 15 microbuze (2012), pentru tot atâtea școli, printre ele regăsindu-se, Albota, Bughea de Jos, Cetățeni, Morărești, Leordeni și Bascov. Cu toate acestea, majoritatea acestor unități de învățământ continuă să se afle pe lista de așteptare.

Un alt document concludent în ceea ce privește dezinteresul pentru asigurarea de microbuze școlare este raportul asupra situației sistemului de învățământ din județul Argeș în anul școlar 2010-2011. Postat pe site-ul oficial al instituției și elaborat de Inspectoratul Școlar Județean Argeș în conformitate cu prevederile art. 95, alin. i) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, acesta pune în lumină o diagnoză sub aspectul indicatorilor de bază precum și a programelor derulate și finanțate de la bugetul de stat. Conform acestui document, în învățământul gimnazial din mediul rural, datorită scăderii drastice a populației de vârstă școlară, se înregistrează un raport de 9 elevi la un profesor. Pe acest fond, s-au dispus măsurile de raționalizare a rețelei școlare **care nu au fost precedate de o evaluare prealabilă a necesarului de microbuze școlare, a dispunerii unităților de învățământ în arealul administrativ-teritorial de funcționare, o proiectare în timp a evoluției populației de vârstă preșcolară și școlară în aceste zone, a indicelui de ocupare și asigurării depline a accesului la educație**. Din cele 210 unități școlare cu personalitate juridică existente pe raza județului Argeș, 97 funcționează în mediul rural.

Documentul nu dezvoltă starea învățământului județean rural, problemele majore cu care se confruntă copiii de vârstă preșcolară și școlară nevoiți să ajungă la unitățile de învățământ în condiții dificile și nu scoate în evidență datele pe care Inspectoratul Școlar Județean Argeș le-ar putea colecta, cel puțin, din numeroasele cereri și înștiințări pe care le-a primit în cursul anului școlar atât de la unitățile de învățământ cât și de la primării.

Planul managerial pentru anul 2011-2012 elaborat la nivelul Inspectoratului Școlar Județean Argeș, postat de asemenea pe site-ul oficial, deși conține un capitol aparte destinat contextului social, precizările referitoare la atribuirea microbuzelor școlare sunt sporadice și foarte generale, iar referințele la formele și mijloacele de optimizare a rețelei școlare rurale care să mijlocească accesul la educație și să garanteze dreptul la învățătură sunt neconcludente. Pe aceste considerente trenează riscurile asupra protecției copiilor și tinerilor. Corpusul de documente publice nu respectă în totalitate dreptul la informație întrucât Inspectoratul Școlar Județean Argeș este primul legitimat, dintre autoritățile locale cu competențe în domeniul educației și învățământului, să pună la dispoziția celor interesați date concrete privind asigurarea accesului la educație și garantarea unor șanse egale tuturor școlărilor și preșcolărilor din mediul rural.

• **Instituția Prefectului județul Argeș**

În ceea ce privește cazul de la Băiculești, **prefectul județului în funcție la data anchetei și-a declinat orice responsabilitate exprimând opinia că nu stă în atribuțiile sale să se implice în identificarea și îndepărtarea cauzelor care au condus la decesul celor trei copii**. Din acest motiv, nu a dispus măsuri prin care să fie informat cu privire la situația căilor de acces folosite de locuitorii comunei și copiii care mergeau la școală, aflate în gestionarea Administrației Bazinale Vedea, entitate care potrivit reglementărilor art. 25 din Legea apelor nr. 107/1996 are menirea să impună restricții de circulație și să solicite în acest sens sprijinul Inspectoratului pentru Situații de Urgență. Din discuțiile purtate, am constatat de asemenea că **prefectul județului nu a considerat necesar să solicite autorităților locale cu responsabilități în domeniu o informare cu referire la mijloacele și formele de gestionare a căilor de acces și a regimului de servituți în zona amenajărilor**

hidrotehnice din județul Argeș, inclusiv prin aplicarea dispozițiilor art. 20 din Legea nr. 340/2004, republicată, privind prefectul și instituția prefectului.

În ceea ce privește transportul elevilor cu microbuze pentru școlari, prefectul județului cunoaște situația primăriilor din județul Argeș care au solicitat Instituției Prefectului să întreprindă diligențele legale pentru rezolvarea acestei probleme. Subiectul a fost permanent dezbătut și cu ocazia ședințelor de colegiu prefectural la care au participat primarii comunelor din județ. Deși, pe fond, **situația existentă contribuie la limitarea dreptului la învățătură și a dreptului privind protecția copiilor și tinerilor**, prefectul s-a rezumat și a dispus doar redirectionarea solicitărilor către Inspectoratul Școlar Județean Argeș, fără să monitorizeze modul de soluționare.

La data anchetei noastre, reprezentantul în funcție al Guvernului în județul Argeș, deși i se adusese în atenție de către primari, cu prilejul ședințelor de colegiu prefectural, necesitatea microbuzelor școlare și i s-a cerut sprijinul în acest sens, nu a cerut, niciodată, un raport/situație inspectoratului școlar, entitate instituțională aflată sub directa sa coordonare și, prin urmare, nu a considerat de cuviință să informeze ministerul de resort cu referire la starea de fapt sau să mijlocească îndreptarea situației. În conformitate cu reglementările art. 19, art. 20 și art. 28, alin. (2) din Legea nr. 340/2004 privind prefectul și instituția prefectului, republicată, avea responsabilități explicite, în acest sens.

Dintre documentele privind activitatea Inspectoratului Școlar Județean care au făcut obiectul informării prefectului, nici unul nu se referă la problema transportului școlar în zonele rurale.

Precizăm că, deși a fost solicitat pe parcursul discuțiilor, nu ne-a fost pus la dispoziție Raportul privind situația economico-socială pe anul 2011 al Instituției Prefectului și am constatat că acesta nu este postat nici pe site-ul oficial. Observația noastră a fost considerată de reprezentanții instituției prezenți la discuții ca fiind reală și explicabilă, teoretic, datorită unor dificultăți tehnice în gestionarea și administrarea paginii web.

Lect.univ.dr. Mihaela Stănciulescu
Expert coordonator

Pitești, 30.05.2012